

آشنایی با پدافند غیرعامل

اصول پدافند غیرعامل

• استتار و اختفاء (Camouflage & Concealment):

فن و هنری است که با استفاده از وسایل طبیعی یا مصنوعی، امکان کشف و شناسایی نیروها، تجهیزات و تأسیسات را از دیده‌بانی، تجسس و عکس‌برداری دشمن تقلیل داده و یا مخفی داشته و حفاظت کند. مفهوم کلی استتار، همرنگ و هم‌شکل کردن تأسیسات، تجهیزات و نیروها با محیط اطراف است. اختفاء، حفاظت در برابر دید دشمن را تأمین می‌کند و استتار امکان کشف

علی سعیدی نیا

مربی مرکز آموزش بهورزی و بازآموزی برنامه های سلامت
دانشگاه علوم پزشکی کرمان

پدافند غیر عامل^۱ به مجموعه اقداماتی گفته می‌شود که مستلزم به‌کارگیری جنگ‌افراز نبوده و با اجرای آن می‌توان از وارد شدن خسارات مالی به تجهیزات و تأسیسات حیاتی و حساس نظامی و غیر نظامی و تلفات انسانی جلوگیری کرده و یا میزان این خسارات و تلفات را به حداقل ممکن کاهش داد.

یا شناسایی نیروها، تجهیزات و تأسیسات و فعالیت‌ها را تقلیل می‌دهد.

- **پراکندگی (Dispersion):** گسترش باز و پخش کردن و تمرکززدایی نیروها، تجهیزات، تأسیسات یا فعالیت‌های خودی، به منظور تقلیل آسیب‌پذیری آن‌ها در مقابل عملیات دشمن به‌طوری که مجموعه‌ای از آن‌ها هدف واحدی را برای دشمن تشکیل ندهند.

- **تفرقه و جابه‌جایی (Separation and Movement):** جداسازی، گسترش افراد، تجهیزات و فعالیت‌های خودی از محل استقرار اصلی به محلی دیگر به منظور تقلیل آسیب‌پذیری، کاهش خسارات و تلفات است، مانند: انتقال هواپیماهای مسافربری به فرودگاه‌های دورتر از برد سلاح‌های دشمن و یا انتقال تجهیزات حساس قابل حمل از محل اصلی به محل موقت که به علت عدم شناسایی و حساسیت مکانی، دارای امنیت و حفاظت بیشتری است.

- **فریب (Deception):** کلیه اقدامات طراحی شده حيله‌گرانه‌ای که موجب گمراهی دشمن در نیل به اطلاعات و محاسبه و برآورد صحیح از توان کمی و کیفی طرف مقابل شده و او را در تشخیص هدف و هدف‌گیری با شک و تردید مواجه کند.

- **مقاوم سازی و استحکامات (Fortification):** ایجاد هرگونه حفاظتی که در مقابل اصابت مستقیم بمب، راکت، موشک، گلوله توپخانه، خمپاره و یا ترکش آن‌ها مقاومت نموده و مانع صدمه رسیدن به نفرات، تجهیزات یا تأسیسات شود و اثرات ترکش و موج انفجار را به طور نسبی خنثی کند. پناهگاه، جان‌پناه، سازه‌های امن و مقاوم‌سازی تأسیسات، ایجاد استحکامات صحرایی و سازه‌های موقتی، دال بتنی، کیسه شن، خاکریز، بشکه شن و یا استوانه بتنی و... جزء استحکامات محسوب می‌شوند.

- **هشدار زودهنگام (Early warning):** آگاهی و هشدار به نیروهای خودی مبنی بر نزدیک بودن

عملیات تعرضی دشمن.

این هشدار که برای آماده شدن است، ممکن است چند ساعت، چند روز و یا زمانی طولانی‌تر از آغاز مخاصمات اعلام شود.

دستگاه‌ها و وسایل اعلام خبر شامل رادار، دیده‌بانی بصری، آژیر، بلندگو، پیام‌ها و آگاهی‌های هشدار دهنده است.

- **مکان‌یابی (Site selection):** یکی از اقدامات اساسی و عمده پدافند غیر عامل، انتخاب مکان مناسب است. تا آنجا که ممکن است باید از ایجاد تأسیسات حیاتی و حساس در دشت‌های مسطح یا نسبتاً هموار اجتناب کرد. زیرا تأسیسات احداث شده در چنین محل‌هایی را نمی‌توان از دید دشمن مخفی نگاه داشت.

مأموریت و نقش بهورز در پدافند غیر عامل

۱. **افزایش بازدارندگی:** با اجرای برنامه ارزیابی ایمنی و خطر واحدهای بهداشتی (SARA) و اطلاع از وضعیت موجود خانه بهداشت و عملکرد بهورزان

۲. **کاهش آسیب‌پذیری:** با اجرای برنامه کاهش آسیب‌پذیری (SNS) در واحدهای بهداشتی و سعی در به‌روزرسانی و افزایش تاب‌آوری سازه، غیرسازه و عملکردی

۳. **تداوم فعالیت‌های خودی:** با اجرای برنامه ارزیابی و آموزش خانوار در برابر بلایا (DART) و افزایش آمادگی مردم روستا در برابر بلایایی مانند جنگ

۴. **ارتقای پایداری ملی:** با اجرای برنامه اجرای نظام مراقبت وقوع و پیامدهای بلایا (DSS) ثبت و گزارش وقایع جهت آمادگی و هشدار بموقع به مراجع ذی ربط

۵. **تسهیل مدیریت بحران:** با اجرای برنامه تدوین عملیات پاسخ نظام سلامت در بلایا (EOP) و داشتن برنامه عملیاتی آمادگی و پاسخ در برابر جنگ

منبع: درسنامه سلامت در حوادث و بلایا: اردلان علی، خانکه حمیدرضا، گروه نویسندگان